

Уводни говор

**Јорга Асмусена,
члана Извршног одбора Европске централне банке**

**на конференцији за новинаре поводом завршетка
програма сарадње са Народном банком Србије,
финансираног средствима ЕУ**

**Београд, Србија
12. 12. 2013.**

Гувернеру Табаковић,

Амбасадоре Давенпорт,

Амбасадори,

Даме и господо, представници медија, драге колеге,

Прошле недеље је гувернер Табаковић била у Франкфурту на конференцији ЕЦБ-а на високом нивоу где смо са гувернерима и највишим руководиоцима централних банка из целог света разговарали о ширим утицајима које техничка сарадња између централних банака може да има на подизање кадровских и институционалних капацитета. Сви су се сагласили да утицај може да буде велики уколико постоји отворена и блиска сарадња уз велику посвећеност обеју страна.

Веома успешно спроведен програм

Задовољство ми је што сам данас у Београду поводом завршетка програма техничке сарадње са Народном банком Србије којим је координирала ЕЦБ. Програм је финансирала Европска комисија преко Инструмента за претприступну помоћ. Циљ програма био је пружање подршке Народној банци Србије у њеним настојањима да своја правила, процедуре и процесе приближи банкарским стандардима централних банака ЕУ, као и помоћ у припреми законске регулативе усаглашене са правним оквиром Европске уније. Овај програм карактеришу све оне позитивне ствари за које смо прошле недеље у Франкфурту рекли да доносе успех.

Данас окончавамо убедљиво најсложенији и најамбициознији програм ЕЦБ-а до сада којим је обухваћено 13 различитих области централног банкарства и у чијем је спровођењу учествовала 21 национална централна банка Европског система централних банака. Више од 170 стручњака централних банака ЕУ пружило је помоћ и подршку својим колегама из Србије, а око 150 колега из Србије било је у посети колегама из ЕУ како би се на лицу места упознали са процедурама и системом рада централних банака ЕУ. Ови стручњаци су заједничким напорима израдили завидан број приручника, упутстава и процедура, модела за економску анализу, статистичких система и нових примарних или секундарних правних аката, што је умногоме допринело да Народна банка Србије направи значајан корак напред ка примени стандарда централног банкарства ЕУ.

Програм наше двогодишње сарадње почео је 1. фебруара 2011. године. Како се ближио крају, било је евидентно да смо све наше заједничке планове и циљеве постигли на један врло ефектан и ефикасан начин. Из тог разлога смо одлучили да продужимо уговор за 11 месеци како би се још подробније посветили раду у три области. Пошто смо поново постигли све што је било у плану, спремни смо да овај програм прогласимо успешно завршеним.

НБС ће наставити са спровођењем радних задатака из већине области које смо заједно започели. На пример, можемо се надати новој и ажурираној статистици платног биланса и финансијских рачуна које НБС планира да објављује у наредним годинама. НБС такође има нове алате за анализу макроекономске и финансијске стабилности, захваљујући чему ће се њен глас у националном и међународном дијалогу све више чути. Ово су само неке од ствари постигнуте програмом. Наравно, ово није све. Постоји још области које је потребно унапредити пре него што се НБС придружи Европском систему

централних банака. С друге стране, ЕУ наставља да ажурира своја правила, прописе и најбољу праксу, што значи да се мета стално помера.

Дозволите ми да вам скренем пажњу на неке чињенице које нису у директној вези са програмом. Сматрам да је важно споменути их јер се односе на изазове с којима се тренутно суочавају и ЕУ и Србија.

Заједнички изазови за еврозону и Србију

Иако су централне банке учиниле све што су могле да спрече разарајуће утицаје глобалне финансијске кризе, чињеница је да је њихова моћ ограничена. ЕЦБ може да одржава каматне стопе на ниском нивоу и да прибегава нестандартним мерама монетарне политике, што је оправдано у изузетним околностима, а у складу са нашим циљем да одржимо стабилност цена. Одржавање стабилности цена је најбољи допринос који централне банке могу пружити привредном расту и запошљавању. **Међутим, ми не можемо да се бавимо решавањем основних узрока проблема који се односе на фискалну и макроекономску неравнотежу, недостатак конкурентности, слаб економски развој и високу стопу незапослености.** Владе држава чланица ЕУ треба да одраде свој део посла у виду спровођења структурних реформи и фискалне консолидације како би повратиле дугорочно одржив привредни раст и повећале стопу запослености.

Иако се ЕУ и Србија не суочавају са истим изазовима, ово је битно и за Србију. Структурне реформе за побољшање конкурентности и раст привреде, фискална консолидација и коначно постизање одрживе конвергенције су будући изазови са којима власти ове земље треба да се суоче на путу ка Европској унији. **Најбоље што НБС може да уради у овој ситуацији је да постигне стабилност цена на основу чврстог институционалног оквира који обезбеђује њену независност.**

Што се тиче еврозоне, током кризе се показало да институционални оквир наше Економске и монетарне уније – где је ЕЦБ задужена за обезбеђење стабилности цена – треба ојачати. С тим у вези, шефови држава и влада започели су реформе управљања у еврозони, укључујући на пример фискални оквир који регулише фискалну политику држава чланица с циљем да унапреди фискалну дисциплину. Такође су почели да раде на стварању банкарске уније која ће централизовати критичне функције које се односе на банкарски сектор на европском нивоу, чиме се прекида директна веза између држава и банкарских сектора која се показала Ахиловом петом у периоду кризе.

Након доношења неопходних политичких одлука, ЕЦБ је кренула са формирањем банкарског надзорног механизма за директан надзор око 130 системски значајних банака у еврозони, али и за индиректан надзор банка које нису системски значајне. ЕЦБ почиње са надзором новембра следеће године, и примењиваће нов, усаглашен механизам заједно са националним надлежним органима – било да је реч о централним банкама или другим надзорним органима. Овај механизам се зове Јединствени надзорни механизам (ЈНМ).

Ово ће такође имати импликације за државе кандидате и државе потенцијалне кандидате западног Балкана за улазак у ЕУ, укључујући и Србију, с обзиром на улогу матичних банака са седиштем у еврозони чије подружнице послују у региону. Формирање ЈНМ-а подразумева да ће за велики број иностраних банака које послују у Србији ЕЦБ постати главни матични надзорни орган, и да оне више неће бити под надзором различитих националних надзорних органа у зависности од локације њихових седишта. Поред тога што обезбеђује бољи квалитет надзора матичних банака, **ЈНМ има и потенцијал да олакша сарадњу у области надзора између држава домаћина и матичних држава, и самим тим учврсти однос ЕЦБ-а и НБС и у овој области.** Упоредо с тим, ради се на режиму за опоравак и решавање питања проблематичних банака, што је, по нашем мишљењу, кључна компонента за раскидање везе између држава и банака и што ће употпунити ЈНМ.

Тренутно највећи приоритет еврозоне је да се поправе биланси пословних банака тамо где је то потребно. ЕЦБ је сада у поступку свеобухватне анализе биланса банака пре него што преузме функцију надзора, а ми смо у више наврата нагласили да треба успоставити **режим за опоравак и решавање питања проблематичних банака на нивоу ЕУ,** пре него што ЈНМ крене са радом.

Недавни догађаји су показали да се и Србија суочава са сличним изазовима у финансијском сектору где је висок ниво проблематичних кредита, док НБС и надлежни државни органи заједно раде на унапређењу оквира за опоравак и решавање питања проблематичних банака.

Другим речима, изазови са којима морамо да се суочимо у предстојећим годинама су слични. Говорећи у име Европске централне банке, уверавам вас да ћемо одржавати контакт с Народном банком Србије, и да ћемо и даље неговати блиску и отворену комуникацију – нарочито имајући у виду отпочињање приступних преговора са Србијом.

Закључак

Дозволите ми да на крају одам признање и изразим захвалност свима који су одиграли важну улогу у спровођењу програма и тиме допринели његовом успешном завршетку:

- прво, националним централним банкама на ангажовању великог броја стручњака који су помогли у спровођењу програма;
- координаторима техничке сарадње националних централних банака за помоћ и подршку Управном одбору у праћењу и усмеравању реализације програма;
- Делегацији ЕУ која је обезбедила средства за надокнаду дела трошкова;
- запосленима Народне банке Србије и гувернеру Табаковић на отвореној сарадњи и посвећености спровођењу програма, са којима је било право задовољство радити; и
- на крају, члановима тимова ЕЦБ-а и НБС који су све време координирали спровођење овог програма.

Честитам свима на изузетним резултатима које сте постигли.

Хвала на пажњи.